

Honig
Breethuis

Vereniging tot Instandhouding en Uitbreiding der Zaanlandse Oudheidkundige
Verzameling Jacob Honig Jansz. junior gevestigd te Zaandijk

Jaarverslag 2023

Inhoud

5	INLEIDING
6	BESTUURSZAKEN
8	VRIJWILLIGERSZAKEN
11	COLLECTIE
15	PAND EN PRESENTATIE
18	ACTIVITEITEN
21	PR EN COMMUNICATIE
30	EDUCATIE
32	FINANCIËN
34	COLOFON

Werk aan de transitie
van bedstee naar
tentoonstellingskabinet.
Foto Wim de Jong

INLEIDING

Het huis aan kant en klaar voor de toekomst!

In 2023 is het Honig Breethuis stevig onder handen genomen om het pand te verduurzamen. Dat was geen sinecure; het had heel wat voeten in de aarde. De bestaande verouderde halogeenverlichting hebben we vervangen door duurzame ledverlichting. Door deze ingrijpende aanpassing bleek dat er ook moest worden geschilderd. En dan, voordat je het weet, ontstaat er een interne verhuizing, die je dwingt om op te ruimen. Wat niet betekent dat je zo maar alles wat je tegenkomt kan weggoien. Dat moet goed worden afgewogen.

Daarom is er een plan de campagne gemaakt. En een schema van wie wat voor zijn of haar rekening neemt: de zolder, het archief of de kelder. Zes weken is het huis gesloten geweest om de werkzaamheden uit te voeren. Gevolgd door een grote voorjaars schoonmaak waaraan alle vrijwilligers meehielpen. Tevens is de bedstee in de Tuinkamer heringericht met werk van behangselschilder Willem Uppink en realiseerden we het gebruik van de kelder als expositieruimte. Het is mooi geworden en wat hebben we leuke reacties gekregen in de pers!

De redactie van het tv-programma *BinnensteBuiten* vroeg of we wilden meewerken aan een van de afleveringen. Daarop zeiden we natuurlijk volmondig ja. In het voorjaar zijn opnames gemaakt; de uitzending was op 1 mei. Die leverde een geweldige publiciteit op. Het huis werd hierdoor stevig op de landelijke kaart gezet; de aandacht was direct merkbaar aan het fors toegenomen aantal bezoekers. Na de herhaling in augustus volgde een tweede golf bezoek. De uitzending is voor het hele jaar belangrijk geweest en we hopen dat die trend doorzet in 2024.

Het jaar werd feestelijk afgerond toen Jan Hamming, burgemeester van Zaanstad, de nieuwe ledverlichting op 17 november aandeed in de, door (led)kaarslicht stemmig verlichte, Zaankamer. Samen met onze dienstbode Guurtje zette hij zo de knop om naar de toekomst.

Het was een druk jaar waarop we met voldoening en trots op terugkijken!

Maria Buren, voorzitter

BESTUURSZAKEN

Het bestuur hield in 2023 zeven bestuursvergaderingen.

De verslagen van de bestuursvergadering en de algemene ledenvergaderingen werden verzorgd door Loes Nagel-Kool.

In december 2023 is Peter Oldeman als beoogd bestuurslid museum pand toegetreden tot het bestuur. Dit wordt geformaliseerd in de ledenvergadering van mei 2024.

Samenstelling bestuur

- Maria Buren, voorzitter
- Sonja Babaubun, secretaris
- Judith Sanders, penningmeester
- Pier van Leeuwen, bestuurslid presentatie
- Floor Meijboom, bestuurslid collectie
- Hester Wandel, bestuurslid sociale media
- Peter Oldeman, beoogd bestuurslid museum pand

Ondersteuning bestuur

- Loes Nagel-Kool

Coördinator vrijwilligers

- Ella Visser

Website en digitale nieuwsbrieven

- Wietske van Soest

Leden, algemene ledenvergadering

In 2023 waren er 120 leden, waarvan 9 ereleden, 76 gewone leden en 35 vrijwilligers. Op 17 mei werd de algemene ledenvergadering gehouden. Na de algemene mededelingen en de bespreking van het jaarverslag, gaf bestuurslid Pier van Leeuwen een korte toelichting op de nieuwe presentaties in de voormalige bedstede en de kelder. Daarna hield hij, onder de naam Dr. G.J. Boekenoogen-lezing, een lezing getiteld *De Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling. Een Zaanse zelfbeeld vergaard, bewaard en tentoongesteld*. De lezing omvatte de ontstaans- en wordingsgeschiedenis van de unieke Zaanse collectie boeken, prenten, schilderijen en historische voorwerpen, verzameld door Jacob Honig Janszoon Junior (1816-1870).

Een riem papier met riemkap van C. & I. Honig. Een riem bestond uit ca. 500 vellen papier die waren verpakt in een riemkap, een omslag gevouwen van twee vellen papier die met touw bijeen waren gebonden. Op de riemkap stonden vaak het handelsmerk, de initialen van de papiermaker en een aanduiding van de kwaliteit van het papier.

VRIJWILLIGERSZAKEN

Bezoekersaantallen

In 2023 was het Honig Breethuis 140 middagen open voor publiek. In totaal ontvingen wij 1387 bezoekers, bestaande uit 257 betalende volwassenen, 60 bezoekers jonger dan 18 of ouder dan 65, 7 jongeren onder de 12 jaar, 145 op de twee Open Monumentendagen, 22 tijdens de Zaadijker Jaarmarkt Kaike en Koiere en drie mensen uit Oekraïne. De grootste groep bezoekers wordt gevormd door museumkaarthouders: 789 bezoekers.

Daarnaast deden 104 deelnemers mee aan diverse bijeenkomsten zoals high tea's, vergaderingen, bridgedrives en wandelingen.

Ontvangsten

Buiten openingstijden zijn er verschillende ontvangsten georganiseerd, waaronder

- Vier keer een high tea met rondleiding.
- Vier keer een vergadering met een lunch en rondleiding.
- Twee keer een wandeling door Zaadijk.
- Eén keer heeft het huis gediend als trouwfotolocatie.

Daarnaast zijn er buiten openingstijden zeven groepen ontvangen en rondgeleid door onze museumgidsen.

Leden van kostuumgroep De Zaanse Kaper waren op acht maandagochtenden bijeen om aan hun historische (replica)kostuums te werken. Twee keer hielden de bridgers een bridgedrive in het huis en tot slot kwam een groepje oud-vrijwilligers drie keer bijpraten in de Zaankamer onder het genot van een kopje koffie.

Aantal vrijwilligers

Het aantal vrijwilligers dat kan worden ingezet als museumgids is stabiel; de diensten voor de openingsuren worden met elkaar goed ingevuld. Het digitale rooster (Top-rooster) is daarbij een uitstekend hulpmiddel.

Evengoed blijft de werving van vrijwilligers een punt van aandacht. Daarom wordt er actief geflyerd en was er een afvaardiging van het Honig Breethuis aanwezig op de wervingsbijeenkomst van Zaankanters voor Elkaar. Die actie leverde een nieuwe vrijwilliger op.

Vrijwilligersvergaderingen

De vrijwilligersvergaderingen, die in principe een keer per twee maanden plaatsvinden in het Honig Breethuis, worden goed bezocht. In 2023 vergaderden de vrijwilligers op 6 januari, 3 mei, 2 juni, 1 september en 3 november.

1.

2.

3.

4.

4.

5.

8.

1. Vrijwilligerscoördinator Ella Visser werft nieuwe vrijwilligers bij Zaankanters voor elkaar.

2. Op bezoek bij De Bazel, Stadsarchief Amsterdam, 7 juni.

3. Vrijwilligersuitstapje naar het Luther Museum, Amsterdam, 4 oktober.

4. Opruimen...

5. Uitnodiging voor de feestelijke heropening van het Honig Breethuis.

6. In een sfeervol verlichte Zaankamer vertelt voormalig stadsdichter Hans Kuyper een verhaal over licht.

7. Hans Kuyper doet samen met dienstbode Guurtje de nieuwe ledverlichting aan.

8. Vrijwilligers versieren het huis en creëren het Honig Kersthuis.

9. Leden van kostuumgroep De Zaanse Kaper aan het werk in de Zaankamer.

6.

7.

8.

8.

9.

8.

Culturele uitstapjes

Om de maand wordt een vrijwilligersuitje georganiseerd. In 2023 zijn vier uitstapjes gemaakt:

8 februari	Pieter Teylers Huis, Haarlem
5 april	Museum Kennemerland, Beverwijk
7 juni	Gebouw De Bazel (Stadsarchief), Amsterdam
4 oktober	Luther Museum, Amsterdam

Andere vrijwilligersactiviteiten

- In het voorjaar is gestart met de verduurzaming van het Honig Breethuis. Hierdoor was het huis de hele maand februari en de eerste twee weken van maart gesloten voor publiek. Op 23 en 24 februari is er een grote opruiming en schoonmaak gehouden waaraan alle vrijwilligers hebben meegewerkt.
- Op woensdag 15 november was er een feestelijke bijeenkomst voor de vrijwilligers om de werkzaamheden van de verduurzaming van het huis af te ronden. Het was meteen de generale repetitie voor de ontvangst met de burgemeester twee dagen later. (Zie ook hoofdstuk Activiteiten, pagina 18.)
- Tijdens de kerstperiode bracht een groepje vrijwilligers het huis in kerstsfeer met een prachtig resultaat. Van veel bezoekers kregen we complimenten. Elke kamer was versierd met, soms zelfgemaakte, kerstversiering.

Overleden

Eind september 2023 is onze vrijwilligster Hennie Boes overleden. Hennie was een vriendelijke gastvrouw op wie altijd een beroep kon worden gedaan. Daarnaast was zij een gezellige deelneemster aan de Honig Breethuis-bridgedrives. Ook toen zij door haar ziekte geen diensten meer als gids kon vervullen, bleef zij regelmatig langskomen voor een kopje thee en een babbeltje waarbij zij steeds wat lekkers voor haar collega's meebracht. We hebben veel respect voor de manier waarop zij met haar ziekte omging; zij was daar heel openhartig over. Hennie laat mooie herinneringen na.

Training

Aan de vrijwilligers werd weer een BHV-cursus (bedrijfsveiligheid) gegeven door een gecertificeerd instructeur. Zeven vrijwilligers namen deel aan de training.

COLLECTIE

Het jaar begon goed met de grote schoonmaak en opruimactie na het aanleggen en aanpassen van de verlichting naar een duurzame ledverlichting.

Insectenbestrijding

De kleermotten bleken beter aangepakt te moeten worden; we vonden bij de schoonmaakactie mottenvraat in een paar kleden en kledingstukken. Het hele huis is in februari van onder tot boven behandeld tegen motten en sindsdien gaat het beter. Alle kleden hebben twee weken lang ingepakt in een vriezer gelegen om eventuele poppen of eieren te doden. In november vonden we helaas toch nog twee dekens met mottenvraat en deze zijn verwijderd. Het goede nieuws is dat we sindsdien geen motten meer hebben gevangen. Voor de ramen in de Zaankamer en de Salon zijn horren gemaakt zodat de ramen kunnen worden geopend, maar er geen insecten naar binnen kunnen.

In de Kraamkamer en Dienstbodekamer zijn de bedden en de paspop voorzien van een plastic hoes tegen motten en van schoongewassen textiel.

Klimaatbeheersing

In de verduurzamingslag is er ook gekeken naar hoe we het klimaat in het huis iets kunnen beïnvloeden. Naast de nieuwe ontvochtiger in de Tuinkamer is er ook één geplaatst in de papierexpositie. Deze moet geregeld worden gelegegd, maar het houdt de luchtvochtigheid in die ruimte in ieder geval onder controle.

Matrassen

Het matras in de slaapkamer is vervangen door een synthetisch matras. De kapokmatrassen duwden het bed kapot. Het bed is door Wibout Loonen van meubelconserverings- en restauratiebedrijf Artcare uit Zaandam hersteld.

Schimmel

Het gordijn van de bedstee in de Kraamkamer bleek beschimmeld te zijn. Het gordijn bleek geen collectiestuk te zijn en is afgestoten.

Staand horloge

Het staand horloge in de Zaankamer is nagekeken door klokkenrestaurator Henk Houkes uit Schagen en losse onderdelen zijn teruggeplaatst.

Schouw

De jaarlijkse schouw van de Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling (ZOV) heeft plaatsgevonden op 10 mei in het Zaan Museum en op 8 juni in Gemeentearchief Zaanstad.

De overeenkomsten van onze vereniging met Gemeentearchief Zaanstad, Zaan Museum en gemeente Zaanstad ten behoeve van het beheer van de Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling, worden in overleg met erelid Hans Pielkenrood herzien en zo mogelijk vanaf 2024 aangegaan voor een termijn van 25 jaar.

Restauratie terracotta tuinbeeldje

De ingrijpende restauratie van het terracotta tuinbeeldje kon in het voorjaar van 2023 worden afgerond. Besloten is om het kwetsbare beeldje niet meer in de buitenlucht op te stellen. Het bevindt zich in de opslag van het Zaan Museum in Hoogwoud. Oud-beheerder Henk de Wit leende ons een archiefphoto uit de collectie van de Historische Vereniging Koog Zaadijk waarop het beeldje stond opgesteld in de tuin van Stationsstraat 43 te Koog aan de Zaan.

Schenkeningen opgenomen in de collectie

- Borduurlap van keperstof waarop met zijde in verschillende soorten steken meerkleurige motieven zijn geborduurd. Datering ca. 1680-1685. Inv.nr. ZOV-3134. Schenking mevrouw Renée Pigeaud, Frederiksoord. De borduurlap is in de chiffonnière in de Salon geplaatst.
- Uitgave J. Grabner, *Brieven over de Vereenigde Nederlanden* (Haarlem 1792), naar het Duits, voorzien van vier ingekleurde kostuumprenten. Schenking de heer Martin Krone, Bussum. In de ZOV-collectie bevindt zich reeds de losse kostuumprent *Zaandamsche Dame naar het leven getekend*. In dit boek is de prent nog in de originele context. De uitgave wordt bewaard in Gemeentearchief Zaanstad.
- Nieuwjaarswens Maartje Jacobs Breet aan haar grootouders (1817). Inclusief bijbehorende correspondentie. Schenking mevrouw Jannie Remijnse-Timmerman, Halsteren. Het gemeentearchief bezit meerdere kalligrafische nieuwjaars-, paas- en verjaarswensen van Maartje Jacobs Breet. Deze wordt aan de collectie toegevoegd.
- Tien laat achttiende-eeuwse brieven en twee lege bladen vergépapier met watermerken van Zaanse en andere papiermakers, waaronder drie van Zaanse firma's, te weten: J. Honig & Zoonen, Jan Kool en D. & C. Blauw. Schenking N.E.M. Hooy-schuur, Valkenswaard. Bovenstaande stukken zouden afkomstig zijn uit het archief van Proost & Brand. Ze zullen worden bewaard in Gemeentearchief Zaanstad. (Zie voorbeelden op pagina 13)

Schenking aangeboden

- Ingelijst tegeltableau met vier tegels en ingelijste tegel met afbeeldingen van vogels (achttiende eeuw). Aangeboden de heer M. Roos, Westzaan. Deze tegels zijn (waarschijnlijk) afkomstig uit het raadhuis van Zaadijk.

1.

2.

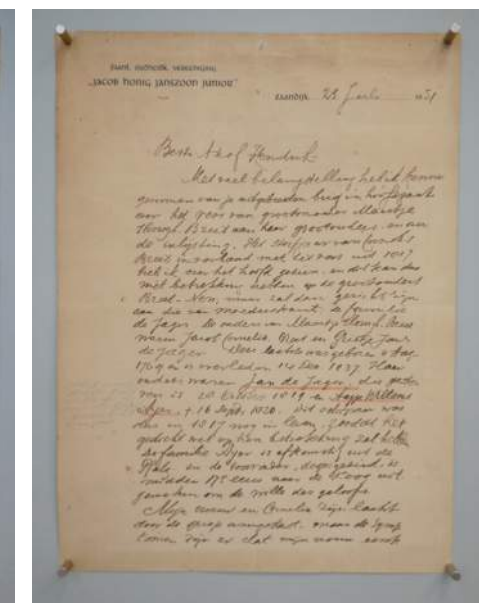
3.

4.

5.

6.

1. Het staand horloge na de onderhoudsbeurt.

2. Tussentijdse restauratie van het tuinbeeld, 3 maart 2023.

3. Uitgave *Brieven over de Vereenigde Nederlanden* van J. Grabner (Haarlem, 1792) met ingekleurde prent van een jonge Zaanse vrouw in klederdracht (schenking).

4. Borduurlap van keperstof waarop met zijde in verschillende soorten steken meerkleurige motieven zijn geborduurd, ca. 1680 (schenking).

5. 'Nieuwjaars Wensch' van Maartje Breet aan haar grootouders, 1817 (schenking).

6. Brief over de nieuwjaarswens van Maartje Breet geschreven door conservator G.J. Honig aan zijn neef Hendrik (schenking).

7. Brieven met watermerken van papierfabrikanten Honig & Zoonen en Jan Kool (schenking).

7.

7.

8. Tekening Willem Uppink, waterverf en bruine inkt op papier, h 331 mm x b 470 mm, links onder gesigneerd W. Uppink (geen datering).

7.

7.

8.

Schenking opgenomen als rekwisiet

- Twee peluw kussenslopen ten behoeve van de bedstede in de dienstbodekamer van mevrouw Inge Bosman, Zaandam.

Bruiklenen

- Een quilt voor het bed in de slaapkamer van mevrouw Marijke Sman, Zaandijk.
- Een lap als deken voor het bed in de Kraamkamer van mevrouw Inge Bosman, Zaandam.

Aankopen

- Willem Uppink, 1777-1849, voorstellende een landschap met een hoeve, een visser, figuren op een heuvel en op een brug over een beek. Een jongen heft een stok naar een hond. Waterverf en bruine inkt op papier, h 331 mm x b 470 mm, links onder gesigneerd W. Uppink (geen datering). Aangekocht bij Korst van der Hoeff Veilingen, juni 2023.

PAND EN PRESENTATIE

Het Honig Breethuis is een rijksmonument en sinds 1940 in gemeentebesit. Het wordt sinds 1999 door ons team als woonhuismuseum opengesteld. Gemeente Zaanstad heeft in het verslagjaar ruimhartig bijgedragen aan het upgraden en verduurzamen van de museale inrichting, met name voor ledverlichting. Hiertoe is een gedetailleerd lichtplan opgesteld door adviseur Simon ten Veen, die het proces in opdracht van ons bestuur begeleidde. Inge Commandeur, collectiebeheerder van het Zaans Museum, stelde een advies op voor de afstelling van de verlichting met het oog op de museale objecten.

Willem Uppink-kabinet

In februari is met hulp van Wibout Loonen van Artcare een Willem Uppink-kabinet in de voormalige bedstee in de Tuinkamer ingericht. De bruiklenen van Rijksmuseum Amsterdam en een drietal schenkingen van wijlen George Slieker hebben hierin hun plaats gekregen. We zijn blij dat het Rijksmuseum ons de portretjes van Willem en zijn broer Harmanus Uppink en een vrouw wilde uitlenen. Zo kunnen we het verhaal van de laatste behangsel schilder van Nederland nog beter uitdragen. De schilderijen zijn afgebeeld in de monografie over Willem Uppink die in 2019 verscheen.

Archeologica

De archeologica, vondsten uit de beerput in de buurtuin, zijn ondergebracht in de kelder, deels zichtbaar voor publiek. De bezoeker kan een blik in de kelder werpen, die voorheen alleen als opslag diende en niet open werd gesteld.

Chiffonnière als vitrine

De geschonken zeventiende-eeuwse borduurlap is met een merklap uit de ZOV-collectie ondergebracht in de chiffonnière in de Salon. Deze chiffonnière is speciaal aangeschaft om als vitrine te fungeren. Hij is zo aangepast door Wibout Loonen dat er alleen licht op de kwetsbare objecten schijnt bij het openschuiven van de lades. In de vijf andere lades zijn textiele objecten, zoals een miniatuuruitzet en poppenkleding uit diverse schenkingen, ondergebracht.

Persoonlijke verhalen

De geluidzuiltjes met persoonlijke verhalen van de vroegere bewoners, die in verschillende kamers stonden, zijn vervangen door QR-codes die te beluisteren zijn op een smartphone. De teksten uit 1999 zijn opnieuw ingesproken door acteurs. Aan de presentatie zullen in 2024 meerdere aanvullende monologen worden toegevoegd.

Kabinettentoonstelling

Voor de feestelijke heropening is een kleine expositie in het tentoonstellingskabinet ingericht over het museum pand onder de titel *Van fabriekswoning tot woonhuis-museum*. Daarin zijn oude foto's van het pand en bestuursleden te zien.

Onderhoud

Ook in praktische zin wordt door ons bestuur een goed contact onderhouden met gemeente Zaanstad als gewaardeerde huisbaas. Hierbij wordt prangend onderhoud tijdig gesignaleerd, geagendeerd en ter hand genomen.

Het bestuur ziet zich gesterkt in het aantreden van Peter Oldeman als beoogd bestuurslid, belast met zaken betreffende het museum pand. Gedurende 2023 heeft bestuurslid Judith Sanders deze portefeuille met verve beheerd.

1.

2.

3.

4.

5.

5.

5.

5.

5.

5.

1. Het nieuwe kabinet gewijd aan landschaps- en behangschilder Willem Uppink. Foto Wim de Jong

2. Kijkje in de provisiekelder met archeologische vondsten.

3. Deel van de presentatie in de provisiekelder. Foto Wim de Jong

4. Deel van de presentatie in de provisiekelder. Foto Wim de Jong

5. Inrichting van de chifonnière door Floor Meijboom, Marijke Sman en Inge Bosman.

6. Deze winterse foto uit 1929 maakt deel uit van de presentatie in het Kabinetje.

6.

ACTIVITEITEN

Binnenshuis

14 september - Herfstwandeling door Zandijk onder leiding van een gids van het Honig Breethuis. Het thema van de wandeltocht was 'wagenschot', een fraai stukje kostbaar eikenhout met een bijzonder verhaal. Er gingen 12 wandelaars mee op pad.

5 november - Huiskamerconcert in winterse sferen met sopraan Marian Dragt en pianiste Violetta Fialko.

15 november - Feestelijke ingebruikname van de nieuwe duurzame ledverlichting en de nieuwe presentaties. De vrijwilligers en oud-vrijwilligers werden in een stemmig door (led)kaarsen verlicht Honig Breethuis getrakteerd op een verhaal van huisvriend, stadsdichter en schrijver Hans Kuyper over licht. Samen met dienstbode Guurtje (vrijwilliger educatie Joke Fieseler) ontstak hij de nieuwe duurzame ledverlichting.

17 november - Vrijdag 15 december werd Zaanstads burgemeester Jan Hamming in ons verduisterde huis opgewacht door onze dienstbode Guurtje. Samen met andere prominente Zaankanters luisterden ze naar Hans Kuypers verhaal getiteld *In het licht van een papieren maan, of de jubel van beheerste vreugde*. Daarna zette Jan Hamming de knop om naar de toekomst en baadde het huis sfeervol in duurzaam licht.

7 december - Een groepje enthousiaste vrijwilligers toverde het museum om in het 'Honig Kersthuis'. Twee kamers kregen een mooi versierde boom, de andere ruimtes een, in sommige gevallen zelfgemaakt, kersttintje.

14 december - 's Middags kon een gezelschap van achttien personen onder leiding van sopraan Viktoria Pankratova kerstliederen zingen tijdens een masterclass in de Salon. Hierbij begeleidde Viktoria zichzelf op de Duwaer-pianoforte uit 1830.

17 december - Op deze zonnige zondag nam dienstbode Guurtje het huis over. Ze ontving haar vriendinnen in de Zaankamer op de thee. De dames waren gekleed in kostuums uit de tijd van Charles Dickens. Guurtje vertelde haar vriendinnen en het twintigtal bezoekers, dat bij ons de kerstsfeer kwam opsnuiven, een passend kerstverhaal. Dit werd georganiseerd door Straattheater Op de Dyck.

Buitenshuis

19 februari - Op deze zondag waren onze vrijwilligers aanwezig in het Zaantheater bij Festival ZIN, een gratis cultuurfestival voor 60-plussers. De bezoeker kon hier kennismaken met ons mooie woonhuismuseum aan de Zaan. Ons kraampje werd druk bezocht.

26 augustus - Op zaterdag 26 augustus deed het Honig Breethuis mee aan de Zandijkse Jaarmarkt Kaike en Koiere. Er kwamen 22 bezoekers langs.

9 en 10 september - Tijdens de Open Monumentendagen op zaterdag en zondag was het Honig Breethuis gratis te bezoeken. 145 belangstellenden vereerden ons huis met een bezoek.

13 oktober - Het Honig Breethuis was op vrijdag 13 oktober met een stand vertegenwoordigd op de vrijwilligersmarkt Zaankanters voor Elkaar in buurtcentrum De Bovenkruier in Zaandam. Dit leverde 1 nieuwe vrijwilliger op.

1.

2.

3.

4.

1. Zondagmiddagconcert in de Salon. V.l.n.r.: Violetta Fialko (pianoforte), Marian Dragt (sopraan) en bestuurslid Judith Sanders.

2. Dienstbode Guurtje ontvangt de hooggeplaatste gasten voor de inwijdingsceremonie van het verduurzaamde Honig Breethuis op 17 november.

3. Jan Hamming, burgemeester van Zaanstad, en andere genodigden luisteren aandachtig naar de voordracht van Hans Kuyper.

4. Burgemeester Hamming en dienstbode Guurtje ontsteken de ledverlichting in de Zaankamer. Foto Wim de Jong

5. Dienstbode Guurtje doet burgemeester Jan Hamming uitgeleide.

6. Impressie van de masterclass kerstliederen zingen met sopraan Viktoria Pankratova.

7. Dienstbode Guurtje drinkt thee met haar vriendinnen in de Zaankamer.

8. Team Honig Breethuis nam ook in 2023 weer deel aan de Grote Zaanse Geschiedenis Quiz.

9. Zaanse Geschiedenis Quiz, 18 oktober. Klaar voor de strijd in het Zaantheater.

10. Vrijwilligerscoördinator Ella Visser mocht de eerste quizvraag stellen op het podium.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

18 oktober - Een team van vijf vrijwilligers verdedigde de eer van het Honig Breethuis tijdens de Grote Zaanse Geschiedenis Quiz in een overvol Zaantheater. De organisatie lag wederom in handen van Vereniging Zaanse Erfgoed, Gemeentearchief Zaanstad en mediaplatform *De Orkaan*. Ons team greep met een vierde plaats net naast een podiumplek. Wel beklom onze vrijwilligerscoördinator het toneel om de eerste vraag van de quiz te stellen. Haar ingelote stoelnummer verschaftte haar die eer.

In het licht van een papieren maan, of de jubel van beheerste vreugde

'Eigenlijk ben ik een luie schrijver. Ik zal niet snel voor de lol achter mijn tekstwerker kruipen. Maar geef me een opdracht en een harde deadline, en ik ga los.

Zo was het ook toen het Honig Breethuis vroeg om een verhandeling over 'licht'. Er schoten me onmiddellijk een aantal citaten en fragmenten te binnen. Natuurlijk moest *rage against the dying of the light* erin, maar ook de *lamp geeft goed zicht* en dat ik iets over Cornwall zou zeggen stond vast, want daar waren we net op vakantie geweest. Niet veel later opende zich een vergeten luikje in mijn hoofd en stegen de klanken van *It's Only a Paper Moon* omhoog.

De rest is Google. Hoe deden we dat vroeger toch? Goddank heb ik een boekenkast waar Shakespeare, Thijssen en Wilmink altijd paraat staan en beschik ik over een hoofd met nog redelijk wat onnutte kennis, maar voor al die de weetjes over lantaarnopstekers, kooldraadlampen en Egyptische smeerpitjes ben ik aangewezen op het internet. Waarin ik dan regelmatig, en heerlijk, urenlang verdwaal.

En uiteindelijk heb ik dan een fijn mapje op mijn bureaublad vol stukjes tekst en brokken kennis waarmee ik ga schuiven tot er een lijn ontstaat, iets van een verhaal met een soort kop en min of meer een staart. Dat laat ik een paar dagen met rust alvorens ik er met frisse blik, en hardop lezend om de klank te proeven, een definitief verhaal van knutsel.

Maar, zoals gezegd, zonder een opdracht met een deadline gebeurt dat allemaal niet. Daarom is het altijd feest als de telefoon gaat. Dus mocht het Honig Breethuis een dezer dagen de vloerbedekking gaan vervangen, dan ben ik graag bereid om 'biezen mat' en 'Smyrna' te googelen.'

Hans Kuyper

PR EN COMMUNICATIE

Website

Bij de website, die in het voorjaar van 2022 is vernieuwd, ligt de focus op twee uitgangspunten: een overzichtelijke presentatie van de content en een eenvoudige navigatiestructuur. De site wordt door gebruikers als informatief en gebruiksvriendelijk ervaren.

Enkele cijfers

De site werd van 1 januari 2023 tot 1 januari 2024 bezocht door 21K gebruikers, waarvan 19K nieuwe. Ten opzichte van 2022 was dit een stijging van respectievelijk 93,1% en 152,3%.

De week van 30 april tot en met 6 mei liet een piek zien van 1476 gebruikers (zie grafiek). Deze sterke toename was het gevolg van de uitzending van het tv-programma *BinnensteBuiten* (KRO-NCRV) op maandag 1 mei 2023. Een tweede piek met 880 gebruikers volgde na de herhaling van de uitzending op maandag 14 augustus 2023. De video van *BinnensteBuiten*, waarin architectuurhistoricus Valentijn Carbo de kijker met verve in ons huis rondleidt, is te bekijken via de homepage van onze website.

De meest bekeken webpagina's: Home (16K), Agenda (3,6K), Openingstijden & Prijzen (2,7K), Honig Breethuis (1,9K), Bezoek (1,9K), Museumwinkel (1,5K) en Aanmelden e-bericht (1,4K).

De site werd bezocht vanuit de volgende landen (in aantal gebruikers): Nederland 19K; Verenigde Staten 387; China 152; Frankrijk 143; Duitsland 127; België 93 en het Verenigd Koninkrijk 75K.

Digitale nieuwsbrief

Met behulp van de aan de website gekoppelde nieuwsbriefapp zijn tussen 30 januari en 19 november 2023 vier digitale berichten samengesteld, opgemaakt en verstuurd. De berichten bevatten onderwerpen van uiteenlopende aard over de activiteiten van het Honig Breethuis, nieuws over de collectie Jacob Honig Jansz. Jr. en/of de behuizing van het museum.

te beluisteren zijn. Aan de serie posters zijn in de herfst van 2023 vijf verhalen van vroegere familieleden toegevoegd. De vertellers zijn afgebeeld op een vijftal panelen die in verschillende kamers van het Honig Breethuis staan opgesteld. Ook hun relaas is te beluisteren met behulp van een QR-code die gekoppeld is aan de website.

Sociale media

Tv-uitzending BinnensteBuiten

Steeds meer mensen weten het Honig Breethuis te vinden. Dat is mede te danken aan de deelname aan het tv-programma *BinnensteBuiten*. Na maandag 1 mei, de dag van de uitzending, nam het aantal volgers toe. Ook onze museumgidsen merkten dat bezoekers door de uitzending hun weg naar het museum wisten te vinden. Na de uitzending in het weekend van 5 mei mochten we maar liefst 39 bezoekers verwelkomen! De uitzending is te zien via onze website.

Liefhebbers

Er is een groep mensen die geïnteresseerd is in de negentiende eeuw en kleding uit die tijd. Een groepje liefhebbers van historische kostuums bezocht ons huis op 18 mei voor een lunch. De foto's die zij van zichzelf in de Zaankamer maakten, deelden zij via hun Instagram-account @crienoline.

Foto's

Op sociale media plaatsten we bijna wekelijks foto's van onder andere:

- De nieuwjaarsborrel voor de vrijwilligers in molen Het Klaverblad, waarbij Inge Bosman van kostuumgroep De Zaanse Kaper een demonstratie gaf van het aankleden in Zaanse dracht.
- De werkzaamheden in het huis tijdens het opruimen, schoonmaken en verduurzamen van het huis, waaronder het vervangen van de verlichting.
- Het inrichten van de nieuwe presentaties in het huis, waaronder het Uppink-kabinet, de kelderruimte en de chifonnière in de Salon;
- Portretten uit onze collectie voor de fotocampagne van de Museumvereniging in de Museumweek.
- De crew van tv-programma *BinnensteBuiten* die filmopnamen maakte in ons huis.
- De vrijwilligerssuitjes naar Stadsarchief Amsterdam en het Luther Museum.
- Foto's van ons huis in vroeger tijden uit Gemeentearchief Zaanstad.
- De feestelijke data van onze vereniging: 26 juni 1892 (opening Oudheidkamer op Lagedijk 104); 11 juli 1890 (oprichting Vereniging Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling) en 14 december 1940 (verhuizing naar Lagedijk 80).
- De activiteiten die we organiseerden of waaraan we meededen, waaronder de rondwandeling door Zandijk, het zondagmiddagconcert en de Grote Zaanse Geschiedenisquiz.
- Het 140-jarig bestaan van Vereniging Rembrandt, dankzij wie wij in 1905 vijf schilderijen voor de collectie konden behouden.
- Feestdagen, ons huis in kerstsfeer, zomer- en wintertijd.

4.

4.

4.

4. De verhalen van de bewoners zijn voortaan op panelen in het Honig Breethuis met behulp van QR-codes te beluisteren.

5. Op Instagram: dames en heren van @crienoline tijdens de lunch in de Zaankamer.

6. Regisseur Petra Zaan en presentator Valentijn Carbo in het Honig Breethuis voor het tv-programma *BinnensteBuiten*.

5.

4.

4.

6.

Groei sociale mediakanalen

Facebook - In 2023 steeg het aantal volgers op Facebook van 588 naar 657. We ontvingen 600 keer 'vind-ik-leuk' op onze berichten. Het doorplaatsen op Zaanse accounts met een groot bereik zoals Je bent een Zaankanter als... of Zaanse plaatjes levert de meeste reacties op.

Instagram - De stijging van het aantal volgers op Instagram was het hoogst: van 320 naar 422. Er zijn tot 1 januari 2024 230 berichten geplaatst, waarvan 97 in 2023. Dat zijn bijna 2 berichten per week.

Voor zowel Facebook als Instagram geldt dat de deelname aan het televisieprogramma *BinnensteBuiten* de meeste aandacht opleverde.

Twitter - Twitter wijzigde zijn naam in 2023 naar X. We maken niet actief gebruik van X; het aantal volgers steeg van 124 naar 131.

LinkedIn - Onze LinkedIn-pagina steeg van 157 naar 168 volgers.

YouTube - In 2023 zijn er geen nieuwe filmpjes op het kanaal geplaatst. Het aantal abonnees steeg van 9 naar 11. Wel hebben we meer filmpjes als reels op Instagram en Facebook geplaatst.

Pinterest - Met het Pinterest-account is ook in 2023 weinig gedaan. Wel is het Honig Breethuis 'gepind' door andere gebruikers, waaronder mediaplatform De Orkaan.

Film- en tv-opnames in het Honig Breethuis

Regelmatig worden we gevraagd voor filmopnames in het huis. Hoogtepunt dit jaar was de televisieploeg van het programma *BinnensteBuiten*. De bekendheid en de bezoekersaantallen namen daarna toe.

BinnensteBuiten

Op 13 april vonden opnames plaats voor een uitzending van het populaire lifestyle-programma *BinnensteBuiten* (KRO-NCRV). Presentatie was in handen van architectuurhistoricus Valentijn Carbo onder regie van Petra Zaan. De uitzending op 1 mei 2023 werd goed bekeken en bracht meer geïnteresseerde bezoekers dan gebruikelijk op de been. Ook de herhaling van de uitzending op 14 augustus genereerde extra bezoekers.

Dangerous Liaisons

Op 14 juni leverde het Honig Breethuis het decor voor scènes ten behoeve van een eindexamenfilm van Mandy Ploeger. De scènes waren gebaseerd op de kostuumfilmklassieker *Dangerous Liaisons* uit 1988.

Hokusai

In het najaar (oktober-november) werden voorbereidingen getroffen voor opnames van een Japanse televisie-uitzending over aquarellen van de beroemde negentiende-eeuwse kunstenaar Hokusai op Zaanse papier, zoals bewaard in het Wereldmuseum Leiden. De ingeplande opnames werden evenwel last-minute afgeblazen.

7.

7.

7.

7.

8.

8.

8.

8.

8.

8.

8.

7. Portetten uit onze collectie voor de leen-een-museumkaartcampagne in de Museumweek.

8. Enkele voorbeelden van posts op sociale media.

8.

Offline media

De lokale en regionale offline media houden we van onze activiteiten via persberichten op de hoogte. Daarnaast zijn de perscontacten opgenomen in ons nieuwsbrievenmailing. In 2023 stuurden we vier persberichten uit met de volgende onderwerpen:

30 januari - Voorjaars schoonmaak en duurzaam verder. Honig Breethuis van 1 februari t/m 16 maart 2023 gesloten voor publiek over het sluiten van het Honig Breethuis vanwege de verduurzaming.

2 mei - BinnensteBuiten in het Honig Breethuis. Populair televisieprogramma op bezoek in pareltje aan de Zaan over de televisie-uitzending van BinnensteBuiten.

20 september - Wandelen en bomen over hout. Zondagse wandeling door Zaanland op 24 september.

16 oktober - Huiskamerconcert in winterse sferen. Zondag 5 november door sopraan Marian Dragt en fortepianiste Violetta Fialko.

In de pers

In 2023 verschenen berichten over het Honig Breethuis in de volgende regionale en lokale gedrukte en online media:

Noord-Hollands Dagblad/Dagblad Zaanstreek

1 maart - Reportage: Honig Breethuis grijpt verduurzaming aan voor grote schoonmaak. 'Als je de verlichting vervangt, moeten alle kamers leeg'. (Frans van den Berg)

18 april - Reportage: 'Honig Breethuis hangt vol met bijzondere gevelstenen'. (Thijs de Lange)

18 november - Column: 'Honig Breethuis. Welkom in kaarslicht'. (Marcel Molle)

20 november - Reportage: Upgrade voor het Honig Breethuis: overal ledlicht en QR-codes. 'We kunnen alles mooi uitlichten.' (José Pietens)

2 december - Interview: Joke en Karin brengen het Honig Breethuis de klas in. Veel kinderen weten niet wat een museum is.' (José Pietens)

Zaans Erfgoed

Juli 2023 - *Zaans Erfgoed 85* (zomer 2023), interview: 'Nieuw licht in het Honig Breethuis'. (Lean van 't Hooft)

Boekuitgave Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling

In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor een boekuitgave over de Zaanlandse Oudheidkundige Verzameling. Gestreefd wordt naar een populairwetenschappelijke, rijk geïllustreerde, vuistdikke publicatie, die een beeld geeft van de over het Gemeentearchief Zaanstad, Zaans Museum en Honig Breethuis verspreide collectie. Beoogde verschijning: mei 2025.

9.

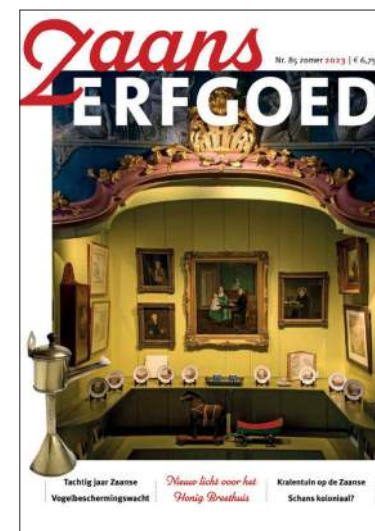
9.

9.

9.

9.

9.

9. Het Honig Breethuis in de pers.

EDUCATIE

Na de coronacrisis en een reorganisatie bij Fluxus, intermediair van het Erfgoedmenu Zaanstreek, mocht het educatieteam (Karin Kruijver, Joke Fieseler en de pop Trijntje Bij) in 2023 weer op pad met het educatief programma Trijntje Bij gaat op reis. Het programma is afgestemd op de groepen 1, 2 en 3 voor basisscholen. Het vindt plaats op de scholen zelf.

Topstukken

Bij de lessen wordt een houten fotoalbum gebruikt in de vorm van het Honig Breethuis. Hierin zijn de topstukken van het huis opgenomen, zoals de betegelde smuiger in de pronkkeuken, het tentjachtje en het staand horloge in de Zaankamer en de houten handbeschilderde schooltas in de gaanderij. In dit album is het de schooltas van de pop Trijntje Bij met een ouderwetse lei en griffel. Dat verschild behoort van de rugtas met broodtrommel en etui, die de kinderen op school gebruiken. De kinderen leren een liedje over een klok en krijgen materiaal om na het bezoek van Trijntje Bij een smuigertegel mee te versieren.

In 2023 volgden 28 groepen met in totaal circa 700 leerlingen een les door het educatieteam.

Uitleg educatief programma

Vanuit de vrijwilligersvergadering van het Honig Breethuis kwam de vraag of de educatoren een keer wilden laten zien wat het educatieve programma inhoudt. Ze lieten aan de aanwezigen zien waarmee ze op stap gaan naar basisscholen in de Zaanstreek en hoe ze de kinderen kennis laten maken met de geschiedenis van vroeger. De papiermakersfamilie Honig en het bijzondere huis met zijn mooie voorwerpen staan centraal in het programma. Dit trok de aandacht van een journalist van *Dagblad Zaanstreek*, waarna een interview volgde en een uitgebreid artikel in de krant.

1.

3.

2.

4.

1. Het educatieteam in actie in de klas.
2. Door kinderen versierde smuigertegels.
3. Karin Kruijver geeft uitleg over het educatieprogramma aan de vrijwilligers van het Honig Breethuis.
4. Interview met het educatieteam in *Dagblad Zaanstreek*, 2 december 2023.

FINANCIËN

Het resultaat van het jaar 2023 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van 879 euro. Het resultaat is verwerkt in de post continuïteitsreserve - kapitaal in de balans.

De jaarlijkse financiële bijdrage van gemeente Zaanstad in het kader van de 'Overeenkomst tot Instandhouding en Uitbreiding der ZOV/Honig Breethuis' is ontvangen.

De subsidie van gemeente Zaanstad in het kader van de gerealiseerde werkzaamheden van de duurzaamheidsaanpassingen (Projectplan Licht) is eveneens ontvangen en het projectplan is afgerond. In de bijlage bij de jaarrekening is de gerealiseerde begroting van dit projectplan opgenomen.

Voor de realisering van dit projectplan is uit het legaat van de heer Niene Mol (1926-2020) uit Wormer een bedrag van 5000 euro opgenomen.

COLOFON

- Tekst:** Sonja Babaubun, Maria Buren, Joke Fieseler, Karin Kruijver, Pier van Leeuwen, Floor Meijboom, Loes Nagel-Kool, Judith Sanders, Wietske van Soest, Hester Wandel
- Beeld:** @crienoline, BinnensteBuiten, Wim de Jong, Pier van Leeuwen, Floor Meijboom, Wietske van Soest, Ella Visser, Hester Wandel
- Met dank aan:** Inge Commandeur, Claire Hart de Ruyter, Leontien Peter van het Zaans Museum voor de ondersteuning op collectiegebied, Inge Bosman en Marijke Sman voor de hulp bij de inrichting van de chiffonnière en Hans Pielkenrood voor advies.
- Vormgeving:** Rolf Kliffen